

Den sägenomspunne Per Jonsson från Russerud

Från min favoritplats på soffan i köket här på Rönbacken i Bergatorp, ser jag genom fönstret granngården Där Norde i Russerud. Där föddes för 246 år sedan, 1752 alltså, stamfader för den s.k. Abborrsjösläkten, den sägenomspunne, mångkunnige Per Jonsson.

”Där Norde i Russerud”

Per Jonssons föräldrar, Jon Andersson, född 1701 i Treskog, och Ingeborg Börjesdotter, född i Järperud 1707, hade flyttat till Russerud från Treskog i början av 1740-talet. Pers syskon Anders, Jon, Karin, Olof (I) och Kierstin, var födda i Treskog; Erik, Marit, Olof (II) och alltså Per som var yngst, föddes i Russerud. Brodern Erik drunknade i Bergsjön 1766: ”Gick ner sig på Bergasjön d. 18 April och togs död upp d. 22 April”. (Dödsboken 1766.)

Redan Per Jonssons farfar, Anders Jonsson i Treskog, född omk. 1657, ägde jord i Russerud. Detta framgår an en s.k. dispositionsskrift, närmare ett slags testamente, daterat den 6 dec. 1737, och intagen i Domboken den 4 febr. 1741. Det är ett i hög grad läsvärt tidsdokument och utgivaren av denna skrift, Anders Jonsson, var inte bara den mytomspunne Per Jonssons farfar. Hans son Per Andersson, Per Jonssons farbroder alltså, var identisk med den beryktade ”Bocken i Treske”.

Skriften i dess helhet lyder sålunda:

”På thet mine Barn, som Gud then alder högste behagat mig beskiära och till antahlet äro 9 stycken, 4 söner, Jon, Erik, Anders och Pär, 5 Döttrar, Malin, Maria, Karin, Ingeborg och Kierstin, måge efter min död weta huru the med min qwarlåtenskap handhafwa skola, så har jag therom welat Förordna som följer nemligen: Alla

lösören skola skiftas så att Bardna bekommer Broderlått och Syster Systerlått. Fastigheterna i Träskog och Russerud, som dels ärfta äro, dels aflinge och med mycken mödo, samt Kostsam process, förwärfde, will jag äfwen att de på samma sätt som Lösören fördelas skola; Men i händelse at några af mine Barn med thenne disposition ej wilja åtnöjas, tå skall thensamma eho then är förlustig wara alt aflinge i löst och fast, och thet skola the behålla, som sig härmed benöja låta; förklarandes jag min mening wara, at ingen skall sökja at drifwa eller utlösa den andra, med mindre han skaffar wederlag jemngodt igän; Ty om någon af Sönerna skulle eljest wilja drifwa ut sine Systrar med lösen, så är deremot min yttersta wilja, at then samme sagt är, alt aflinge skall oqwitt och förlustig wara.

Skolendes theras skyldighet wara mig och min Kära hustru i ålderdommen wäl skiöta och försörja; och derest jag skulle åstunda begifwa mig till enthera af Barnen förbehåller jag mig något tå dess beswär at anstå framdeles; Och deräst min Kära hustru mig öfwerlefwa skulle, står henne fritt disponera om sin andel. Träskog den 6 December 1737.

*Anders Jonsson i Träskog
Kierstin Eriksson.*

Härefter följer ett tillägg av den 21 juli 1740, och därav får vi veta att Anders Jonssons ”aflingejord”, köpt och inte ärvd jord alltså, bestod av 1/24 i Treskog och 1/12 i Russerud. Att han därutöver ägde ärvd jord i Treskog kan vi utgå ifrån, hur det var i Russerud är mera ovisst. Hans son Jon Andersson, Per Jonssons far, erhöll dock 1745 fastebrev ”uppå 1/6 del efter helt räknadt i Russerud”, och det innebar alltså att han därmed blev lagfaren ägare till halva 1/3 dels hemmanet Russerud.

På nyårsdagen 1774 gifter sig Per Jonsson med Lisa Eliasdotter från Östra Abborrsjön. Men födelseböckerna skvallrar om att unge Per redan därförut varit ute på bygden och ”provsått” lite vildhavre. Han uppges vara far till det ”o.ä”. Gossen får heta Jon Persson och modern heter Kierstin Andersdotter.

Som nygifta bosätter sig Per och Lisa av någon anledning i Tobol, där dottern Marta föds den 8 jan. 1775. Andra barnet Kerstin är född vid Östra Abborrsjön den 19 febr. 1778, och någon gång däremellan har alltså Per och Lisa bytt bosättningsort. Förmodligen är det till Lisas föräldrahem eller dess omedelbara närhet, de unga tu flyttar. Lisas far, Elias Hindriksson, ”en från Kymmen inflyttad finne,” (J.E. ”Finnar i väst”) har nyligen avlidit. Tre syskon till Lisa av de 5 dödsnotisen efter fadern Elias anger, har J.E. funnit. Ett fjärde torde med största sannolikhet vara den till Kländerud 1777 ingifte Håkan Eliasson född i Abborrsjön 1750 enl. HFL. Han står utflyttad till Gränsjön 1803. Lisas femte syskon torde vara den Maria Eliasdatter som den 3 okt. 1773 ingår äktenskap med Anders Ersson från Treskog.

Jag sätter en ”Selma” på att han var kusin med Per Jonsson.

Lisas storebror Olof, anges vara far till Malin Levins ”o.ä.”son Anders, född 24/1 1767, innan han gifter sig med Anna Mattsdatter och med henne får sonen Håkan född vid Abborrsjötorpet 2/10 1771. Enl. ett bytesbrev daterat de 2 okt. 1775 är Olof då bosatt i Trehörningen, där föds också enl. FB dottern Kjerstin 7/3 1774. Yngste brodern Jon Eliasson dog 1774, 19 år gammal. Återstår system Marit och hennes öde är både för J.E (Jarl Ericson) och M.L. okänt.

Lisa Eliasdatters mor Kjerstin Håkansdatter, ägde ärvd och bördköpt jord i Treskog, närmare bestämt ”1/4 del af 1/3 del uti 1/8 del af 7/4 dels hemmanet Träskog”. Denna jord byter hon bort till sina syskon Nils, Jon och Marit, mot ”324 stänger Åcker uti Östra Abborrsjötorp”, enligt bytesbrev av den 27 aug. 1763.

En hel del uppodlad jord synes alltså ha funnits vid Östra Abborrsjön när Per Jonsson anlände dit. Hur länge detta uppodlingsarbete pågått och vem som tog upp Östra Abborrsjötorpet ”från skogsroten” är för undertecknad obekant.

Inte så många år efter sin ankomst till Östra Abborrsjön påbörjade Per Jonsson det husbygge som skulle bli hans till eftervärlden bestående minnesmärke. Den till våra dagar bevarade, och på senare år av Josef Jonsson i Abborrsjön m. fl. pietetsfullt restaurerade äldre manbyggnaden Där Nere i Abborrsjön. Huset lär ha stått färdigt 1785.

”Äldre manbyggnaden Där Nere i Abborrsjön från 1875, i renoverat skick. Huset Per Jonsson byggde.”

Det är egentligen förvånansvärt hur mycket vi vet om Per Jonsson som person och hans liv och leverne, med tanke på hur länge sedan det var han levde och verkade. Det finns flera källor att hämta kunskap ur om denne stamfader till en stor och vittförgrenad släkt. Mera om detta i nästa nummer av Günnerske Nytt om utrymmet medger.

Mats Lidberg

**Vi utför reparationer på
Bilar och traktorer**

**Bröderna Johanssons
Reparationsverkstad**

Gröttvål, 670 35 Gunnarskog
Tel:0570-320 79

Generationsmotsättningar vid Östra Abborrsjön

Om personer födda i mitten av 1700-talet tillhörande kategorin "vanligt folk", vet vi vanligtvis inte mycket. Per Jonsson från Russerud, född där 1752, och stamfader för den s.k. "Abborrsjösläkten", utgjorde ett undantag i det avseendet. Det konstaterades i förra numret av Gүнnerske Nytt.. Flera källor fanns att hämta kunskap ur om denne mytomspunne stamfader, till en stor och vittförgrenad släkt.

En riktigt givande sådan källa är Anders Olssons artikel i tidskriften "Väst-Värmländsk Hembygd" från 1950-talet. Där får vi veta en hel del om Per Jonssons mångkunnighet och dessutom beskrivs hans karaktärsegenskaper tämligen ingående.

Anders Olsson hänvisar till "släkttraditionerna". Jag medger villigt att jag den här gången tog den i sammanhang vederhäftige A.O.'s uppgifter med en nypa salt. Släkttraditionen är, i många fall, en inte alltför tillförlitlig källa. Så dock icke släkttraditionen vid Östra Abborrsjön. Den kunde man lita på skulle det visa sig.

I Anders Olssons artikel framställs Per Jonsson som en mycket speciell människa. I sin personlighet lär han ha ägt något som vi idag kanske skulle kalla utstrålning, en säregen inneboende förmåga att på omgivningen göra ett starkt och respektingivande intryck. A.O. tar till ett gammalt och för undertecknad fram till dess ett helt okänt ord, för att beskriva denna mystiska mentala kraft Per Jonsson var begåvad med: "Han hade en sådan KUST med sig att ingen vågade göra honom emot." Kust är ett gammalt ord, skriver A.O., "som betecknar en stark viljekraft, en hemlighetsfull makt, som skrämmande kan förnimmas av omgivningen."

Ett exempel på denna respektingivande förmåga ger A.O.: Per Jonsson saknade kol i sin smedja och begav sig till Fredros bruk för att låna. Svaret blev nekande och när Per Jonsson tomhänt gick därifrån lär han ha yttrat: "Det kan nog hända att vaffertongle (månen) kommer att lysa genom kolhuset på Fredros". Så blev det också. Fram på vintern stod kolhusen på Fredros Bruk tomma, för något kol levererades inte av bönderna på trakten.

Det hade Per Jonsson sett till, och ingen vågade bryta den av honom organiserade kolblockaden.

Vissa av de karaktärsegenskaper A.O. tillskriver Per Jonsson, får oss att ana att han nog var en ganska svårhanterlig herre, en person som inte var lätt att ha att göra med. Han skall ha ägt ett hetsigt humör och ett härsklystet obändigt sinnelag", skriver Anders Olsson.

När det gäller Per Jonssons mångkunnighet, låter oss A.O. veta: "Han synes ha varit en härdig person, var skrivkunnig och är den förste kände fiolspelaren inom släkten". Därtill var han tydligen en skicklig smed. Allmogemålningens konst hade han lärt sig som hantlangare åt målarmästare Erik Jonaeus vid dennes kyrkomålningsarbeten i Gräsmarks kyrka. En väggmålning Där nere i Abborrsjön vittnar om denna epok i Per Jonssons liv.

Nå, hur vet vi nu att "släkttraditionen" vid Östra Abborrsjön var att lita på? I första hand då personbeskrivningen av stamfadern Per Jonsson. Den var ju så ingående och detaljerad i Anders Olssons version att fog för tvivel fanns. När A.O. skrev sin artikel hade Per Jonsson faktiskt varit död i ca 120 år.

Bekräftelsen på "släkttraditionens" överensstämmelse med verkligheten fann jag i Jösse Härads Tingsrätts s.k. "småprotokoll", vars mikrofilmade volymer för åren 1740-1860, jag nagelfarit under den gångna vintern. I dessa protokoll ingår bl.a. förmyndarskapsprotokollen, och det var dessa som gav upplysningar om Per Jonssons person som ganska väl överensstämde med Anders Olssons version.

Protokollen från åren 1823-1829 speglar de generationsmotsättningar och stridigheter om arv som tydligen pågick under många år vid Östra Abborrsjön, och som nog inte fick något slut förrän Per Jonsson dog 1832, 80 år gammal. Under ovan nämnda tidsperiod ingavs till Häradsrätten ett flertal skrivelser, och under 9 olika paragrafer behandlades ärendet "gamle mannen Per Jonsson i Östra Abborrsjön".

Frågan vem som bar största skulden till denna långvariga fejd mellan en gammal far och hans barn får nog bli obesvarad. Vi får inse att vi inte har, och aldrig kommer att få, ”alla fakta i målet”. Att Per Jonsson var en myckert egensinnig person, som inte frivilligt, inte ens på gamla dar, lämnade ifrån sig ett uns av bestämmanderätten vid Östra Abborsjön, därom torde inget tvivel råda. Men detta var naturligtvis inte anledningen till det som skedde ”att han på barnens begäran blev satt under förmyndare. En åtgärd som av varje människa måste upplevas som en kränkning, och som med tanke på Per Jonssons styv-sinta läggning, av honom måste ha uppfattats som rena dråpslaget.

Nu var åtgärden i sig inte alls ovanlig vid den här tiden. Protokollen från Häradsrätten vimlar av ansökningar, oftast beviljade, från hustrur som ville ha förmyndare för sina män. Fäder som ville ha förmyndare för sina söner o.s.v... I ett fall i Järperud fick fadern först sonen omyndigförklarad för att ett halvår senare själv bli satt under förmyndare på hustruns begäran. Och oftast blev en granne eller släkting, mot sin vilja, av Häradsrätten förordnad till förmyndare. Uppfinningsrikedom var stor när det gällde att komma på ett giltigt skäl att slippa undan denna föga eftertraktade syssla. Och den allra minst eftertraktade förmyndare befattningen av alla var den att bli förmyndare för Per Jonsson i Östra Abborsjön.

Tydligt blev Per Jonsson satt under förmyndare ganska snart efter sin hustrus död 1813, och senare med barnens medgivande åter förklarad myndig. Detta framgår av den ansökan barnen, eller 2 söner och 4 mågar, inlämnade till Häradsrätten den 3 dec. 1823, med begäran att deras fader och svärfader ånyo ska sättas under förmyndare. Som skäl åberopas bl.a. faderns ålder, 72 år, och dessutom påstår sig barnen inte ha fått ut sina arv efter modern i full utsträckning, eftersom fadern ”efter sin vilja tilldelat oss både lösöre och den ärfda Egendomen efter behag, samt de hus deraf oss skulle tillhöra, icke ett enda oss tillkommit...”. Dessutom kan man läsa denna passus ”att fadern ”genom onödigt tillämnat gifte grundat att bortskjänka större delen av den bästa lösören...”.

Men det som i förstahand gav Häradsrätten anled-

ning att bevilja barnens ansökan var, att Per Jonsson tydligen söp, eller som saken uttrycktes: ”...och jämlikt även att starka drycker gör honom dagligen willad”.

Den som ingenting ägde, och alltså ingenting hade att förlösa, fick säkerligen supa bäst han ville. Per Jonsson däremot ägde i betydande mängd både fast och lös egendom, men i form av oskiftat dödsbo. Därför såg rätten allvarigare på på hans supande. Skrivelsen är undertecknad av:

”Son Elias Persson på Emtetomta
Mågen Anders Werme vid Fredros (gift med Maria)
Mågen Jon Mattsson i Stora Mängen (gift med Marta)
Son Anders Persson i Lilla Mängen
Mågen Olof Ersson i Treskog (gift med Kjerstin)
Mågen Mäster Petter Hjerpe vid Rexed.(gift med Stina)

Till förmyndare för Per Jonsson, den första borde man kanske tillägga, förordnade Häradsrätten Anders Jonsson på Lybäck. Vad som hände när han, tillsammans med två förrättningsmän, infann sig i Östra Abborsjön får vi veta i nästa nummer av Gûnnerske Nytt om utrymmet medger.

Mats Lidberg

Magnusson
Sten 0570 163 50 **EL**

Vi har elmaterialen och monterar det Ni önskar

**Sten Magnusson
Mobiltn 010-281 09 98**

**Kontor: Parkg. 13, Tel. 163 50
Bostad: Sjövik, Tel. 77 00 61**

Facit: 1.c 2.d 3.c 4.a 5.d 6.b 7.b 8.d 9.a 10.b

"Vilden" vid Östra Abborrsjön.

När vi lämnade Per Jonsson i Östra Abborrsjön i förra numret av Gûnnerske Nytt, hade han på barnens begäran blivit satt under förmyndare.

Det något anmärkningsvärda var, med tanke på den senare händelseutvecklingen, att Per Jonsson själv godkände och skrev under den ansökan barnen lämnade in till Tingsrätten. Denna underskrift måste ha kommit till stånd vid ett tillfälle då Per Jonsson av någon anledning befann sig alldeles under isen. (Han bestred också senare sin underskrift.)

För resten av sitt liv gjorde han allt han kunde för att komma ur sitt omyndighetstillstånd.

Anders Jonsson på Lybäck hade den 3 dec. 1823 av Häradsrätten förornats till Per Jonssons förmyndare.

Fyra månader senare hade han fått nog och anhåller i Tingsrätten att få bli "endledigad", I skrivelsen redogör han ingående för vad som förevarit i ärendet

Per Jonsson, och vad som hände när han tillsammans med 2 förättningsmän, organisten och klockare Lars Berglöf och Per Andersson i Löfnäs, infann sig i Östra Abborrsjön. Respektive person får själv redogöra för händelseförloppet. Först Anders Jonsson:

"Wälborne Herr Häradshöfding, så ock den Wälloflige Härads Rätten!

Sedan jag under den 3 sistlidne December, genom Lofl. Härads Rättens beslut från Förmyndare Protocollet § 74, blifvit förornad till Laga förmyndare för gamle Per Jonsson i Östra Abborrsjön, hade jag straxt efter delfäendet häraf, och på hans barns ansträngningar, i början af detta året, infunnit mig i myndlingens hus, och bakom då ett slags boförteckning på en del af hans lösöre, den Sonen Elias Persson uppgjort, och som han (Per Jonsson) då förklarade, att han ingenting ville bortskrifva till sine barn medan han lefde, togs det beslut att Lösören skulle på offentlig auction till den högstbjudande säljas, och Egendomen på samma sätt bortarrenderas; jag lät då Karlstads Tidningen af den 14 februari, kalla alla dem som med myndlingen kunde hafva oliqviderade räkningar, att före de 11 sistlidne mars, sådant till mig anmäla; Och till samma dag hade jag låtit utlysa den förenämnde beslutade auctionen. Af närlagde bref tåktes Wälborne Herr Häradshöv-

ding och Lofl. Tings Rätten inhämta, huruledes jag och mine förättningsmän blefvo emottagne.

Och emedan jag under wintern blifvit sjuklig, på ett sätt som icke gifver hopp om förbättring, och alltså icke förmår hafva tillsyn öfver Per Jonsson i Abborrsjöns hushållning, på ett afstånd till nära en mil från mitt hem; för den skull anhåller jag med djupaste ödmjukhet att blifva endtledigad från detta förmyndarskap, samt föreslår i mitt ställe Per Jonssons brorson, Nils Olsson i Russerud, eller ock Jon Håkansson i Östra Abborrsjön, som båda äger ungdom och styrka att styra denne vilde; samt vederhäftighet, och tillika har myndlingen så nära, att de kan hafva tillsyn öfver myndlingens hushållning, eller ock sjelfve bestrida densamme.

Under ödmjukaste anhållan och hopp om befrielse

Lybäck den 6 april

Ödmjukaste Tjenare
Anders Jonsson."

Och här kommer organisten Lars Berglöfs "närlagde bref":

"På anmodan af Anders Jonsson vid Lybäck, har undertecknade idag varit honom följaktige till dess myndling, gamle Per Jonsson i Östra Abborrsjön, för att biträda Förmyndaren med auctionshållande å Per Jonssons Egendomsarrende och Lösöreförsäljning; men vid vår ankomst visade sig Per Jonsson alldeles ursinnig, bemötte sin Förmyndare med de grofvaste skjällsord, svordomar och hotelser, och som detta icke nog tog något slut, måste man omside rusa från stället med oförrättadt ärende; Och synes vara omöjligt att taga någon befattning med Per Jonssons i Abborrsjöns affärer, med mindre han blifver ur tillstånd satt; att smäda och våldfara dem som dertill anmodas och förordnas; Och varder detta af oss till sannfärdigt bevis meddelat.

Östra Abborrsjön den 11 Martii 1824

Lars Berglöf, Per Andersson i Löfnäs."

SVENSKA SPEL

uno-x

BENSIN - GASOL - LIVSMEDEL - ON-LINE

GUNNARSKOGS NÄRLIVS AB

Tel 0570-321 19

Vardagar 8.00 - 20.00

Lördagar 9.00 - 19.00

Söndag 10.00 - 19.00

Försäljning av Fiskekort

Vi kan konstatera att generationsmotsättningarna vid Östra Abborrsjön från och med nu övergått i öppet krig. Och Per Jonsson, som i protokollen från Häradsrätten konsekvent kallades "gamle mannen", var nog inte riktigt så gammal som den yngre generationen hade trott. Förmyndaren Anders Jonsson och hans två förrättningsmän var, i jämförelse med Per Jonsson som nu var 72 år, att betrakta som rena ungdomar. Men det hjälpte inte.

Ställda inför en rasande Per Jonsson fick de alla tre ta till flykten. De fick finna sig i att bli mer eller mindre utkastade av "gamla mannen".

Tingsrätten beviljade Anders Jonssons anhållan om "befrielse" från uppdraget att vara Per Jonssons förmyndare.

Sjuklig eller icke sjuklig insåg nog Rättens ledamöter att Anders Jonsson var "förbrukad" och hade gjort sitt vid Östra Abborrsjön. Det var dags för nästa förmyndare att träda in på arenan. Den som förordnades var Nils Olsson Där Norde i Russerud, Per Jonssons brorson.

Tro nu inte att Per Jonsson satt passiv hemma i stugan och väntade att nästa förmyndare skulle göra entré. Satt han på något ställe så var det i så fall vid skrivbordet. En månad efter "den stora bataljen" hade följande skrivelse, eller "ansökan" som benämningen lyder i protokollet, inkommit till Häradsrätten:

"Till förekommande af oredningar och olagligheter af mine barn, hvilka tid efter annan sökt öfverhopa mig med förstörelse, nödgas jag, Wälloflige Häradsrätten, falla till besvär, och sådant i all ödmjukhet tillkännagifva: förutan det att jag tillfullo utbetalt till mine barn deras Möderne arf i löst och fast, hafva de likväl velat tillägna sig stor rättighet, uti den mig enligt Lag tillkommande rätt Trefjärdedelar uti fasta Egendomen och två tredjedelar i löst, såsom Enkeman, hvilka jag med stor flit och aktsamhet förestått, och utöfver hvad mine barn tillkommit i Möderne arf, hafva sedermera hos mig Sexton hundrade daler Rmt. Hvilka jag vill hafva återstadt mig tillbaka; Icke nog dermed, de hafva ock utan Förmyndare, och sökt förkränka den faderliga rättigheten mig såsom fader tillkommer; I följd häraf anhåller jag i all ödmjukhet hos Wällofl. Häradsrätten om Förmyndare öfver mine barn, jemte alvarsam förmaning, att framdeles hädanefter icke tränga och öfverhopa mig med ledsamheter och förargelser, utan måtte mig vara fri att utan klander disponera och bruka min både lösa och fasta egendom och tillhörighet, hälst jag dervid icke varit någon förstörare, men sorgfälligt vidmakthållit; det jag och framdeles göra skall, intill min dödodag, och vill i likamåtto härigenom hafva afsagt allt Förmyndares välde öfver mig, och att blifva entledigad ifrån ett sådant besvär, samt att mina barn lagligen måtte åläggas till mig återställa hvad de, utöfver deras arf af mig anammat och emottagit.

Slutligen beder jag i all ödmjukhet den Wällofl Häradsrättens Lagmätiga stadfästelse herå, att icke mera blifva oroad och besvärad af mina barns otidiga besök, och att utdrag af protocollet måtte mig meddelas.

Framlefver med särdeles vördnad och högaktning
Ödmjukaste tjenare
Per Jonsson
Abborrsjön under Träskog."

Till samma Ting hade även sonen Elias Persson på Emtetomta inlämnat en skrivelse, där han, brodern Anders Persson och deras svåger Olof Ersson, hemställde att fadern inte skulle tillåtas själv vara myndig. Det som nu mest låg Per Jonsson i fatet var naturligtvis hans förlöpnings mot sin förmyndare och hans två förrättningsmän. Att först kasta ut den förmyndare

**Vi utför reparationer på
Bilar och traktorer**

**Bröderna Johanssons
Reparationsverkstad**

Gröttvål, 670 35 Gunnarskog
Tel:0570-320 79

Häradsrätten tillsatt och sen hos samme Häradsrätt ansöka om att bli förklarad myndig var nog dömt att misslyckas.

Oavsett vad som är sant eller inte av det Per Jonsson påstår i sin skrivelse, kan resultatet bli bara ett. I en skarpt formulerad varning får Per Jonsson veta vad han har att rätta sig efter. Rätten hänvisar till Lars Berglöfs vittnesmål och fortsätter "...samt med kännedom af Per Jonssons våldsamma, sturska och vresiga sinnelag, härigenom alfvarsammeligen åtvarna honom, att med agtning, undergifvenhet och sagtmod bemöta sin Förmyndare och hörsammeligen uppfylla de honom anständigt och skickeliga arbete, så kärt han vill undvika den strängare vahnartig myndlings späkande, stadgar och förmår."

Lagens och Myndighetens språkbruk 1824. En 72 år gammal man som först beskrivs som våldsam, stursk och vresig, får veta att det i fortsättningen åligger honom att uppträda med aktning, undergifvenhet och saktmod. Ganska mycket begärt. Och frågan som tränger sig på är: Vad handlade alltsammans om egentligen? Jo, arv, ägodelar. För barnen alltså. För Per Jonsson rörde de sig bara om något oändligt mycket mer. För honom gällde det hans personliga integritet, hans identitet, ja hela människan Per Jonsson.

Bevisandes vara belastad med ytterliagre två förmyndarskap blir Nils Olsson i Russerud den 27 nov 1824 "endledigad", och till ny förmyndare för Per Jonsson förordnades Elias Håkansson i Gränsjön. Han är Per Jonssons avlidne hustru, Lisa Eliadotters brorson.

Och allting upprepar sig på nytt. Per Jonsson ansöker om att bli kvitt sin förmyndare och förmyndaren att bli kvitt sitt förmyndaruppdrag.

"I egen hög person företrädde Per Jonsson den 4 ½ mil långa vägen mellan Abborrsjön och Högvalta för att än en gång försöka bli kvitt sin förmyndare och, som han uttrycker saken: "sjelf få råda om mitt." Ärendet uppskjuts till nästa Ting, men tydligen är Per Jonssons krafter nu på upphällning och protokollet nämner inte mer "gamle mannen Per Jonsson i Östra Abborrsjön."

En stridbar, färgstark men säkerligen också egen-sinnig människas liv lider mot sitt slut. Den 25 februari 1832 dog Per Jonsson nästan 80 år gammal.

Mats Lidberg.